

Aan

Minister MLZS

Deadline: 21-10-2022

Ontworpen door

nota

(ter beslissing)

Eindrapport wetsevaluatie Wvggz Wzd

Datum Document

14 oktober 2022

Kenmerk

3453335-1038250-CZ

Zaaknummer

1038250

Bijlage(n)

3

1. Aanleiding

Aanbieding eindrapport wetsevaluatie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en Wet zorg en dwang (Wzd) aan beide Kamers. U biedt het rapport mede namens de Minister voor Rechtsbescherming aan.

2. Geadviseerd besluit

Geadviseerd wordt het eindrapport zonder inhoudelijke reactie aan de Kamer aan te bieden, zodat de aanbevelingen spoedig openbaar worden en VWS met de veldpartijen verder kan met de uitwerking. De beleidsreactie volgt zo spoedig mogelijk in 2023.

Deadline: Het streven is om het rapport voor het commissiedebat GGZ van 2 november te verzenden om mogelijke nadere vragen over het proces om te komen tot een beleidsreactie en wetsvoorstel dan te kunnen beantwoorden.

3. Kernpunten

Het eindrapport is zeer kritisch over de uitvoerbaarheid van beide wetten. *"Als het erom gaat dat een wet toegankelijk en werkbaar is, aansluit bij het terrein waarop deze van toepassing is en relatief makkelijk te implementeren is, dan zijn de Wvggz en de Wzd in belangrijke mate mislukt."*

Dat is een boodschap naar alle betrokkenen in het wetgevingstraject: *"Alle betrokken partijen (ministeries, veldpartijen en de Tweede Kamer) hebben keer op keer bijgedragen aan het wijzigen of toevoegen van elementen, waardoor een steeds complexer wetgevingsgeheel is ontstaan."*

De wetten zijn zo complex geworden omdat verschillende doelen en belangen zijn vastgelegd in strakke procedures. Daarmee geeft de evaluatie een breekijzer naar de Kamers om scherper te zijn op welke elementen thuishoren in een rechtsbeschermingswet en welke elementen op een andere wijze (veldnormen) of in een ander domein (sociaal of veiligheidsdomein)

geregeld moeten worden. En naar het veld geldt de boodschap dat VWS niet alles in consensus kan regelen en op punten de knoop moet doorhakken.

4. Toelichting

a. *Draagvlak politiek*

De Wvvgz is met algemene stemmen en de Wzd met grote meerderheid aangenomen in 2018, maar het parlement is kritisch. Kamerleden hechten grote waarde aan de rechtspositie van de cliënt/patiënt en een zorgvuldige procedure om gedwongen zorg te kunnen verlenen. Anderzijds zijn de administratieve lasten te hoog. Beide standpunten zijn terecht, maar niet altijd goed verenigbaar.

Kenmerk

3453335-1038250-CZ

b. *Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie*

Alle veldpartijen delen de grondgedachte achter de wetten: minder dwang en een goede rechtsbescherming. Maar er wordt verschillend gedacht over wat de procedure bijdraagt aan de rechtspositie. De zorgaanbieders en zorgverleners vinden de wet een 'bureaucratisch monster'. Cliënten- en patiënten(organisaties) en vertrouwenspersonen zijn bang dat de roep om lastenvermindering ten koste zal gaan van de rechtsbescherming. Niet alle voorstellen zullen met consensus tot stand komen (zoals bij de reparatiewet in 2021), maar veldpartijen begrijpen dat VWS keuzes zal moeten maken. In de uitwerking van de aanbevelingen is dan ook heel nadrukkelijk begonnen bij de uitvoering. Voor de Wzd ligt er een akkoord over een concept-advies voor vereenvoudiging van het stappenplan waar 17 veldpartijen, waaronder cliënten, branche- en beroepsorganisaties, hun handtekening onder hebben gezet. Naar verwachting wordt dit advies na het verschijnen van het tweede rapport definitief gemaakt. Voor de Wvvgz zijn alle ketenpartners in taakgroepen apart en gezamenlijk gesproken over knelpunten en oplossingen. Dit traject vindt dit najaar een vervolg waar het gaat om samenloop tussen de Wzd en Wvvgz.

c. *Financiële en personele gevolgen*

Uit de evaluatie zelf vloeien geen financiële of personele gevolgen voort, maar onderdeel van de opdracht was een kostenonderzoek naar de Wvvgz¹. Binnen de opzet van de evaluatie hebben de onderzoekers het kostenonderzoek beperkt tot een schatting van de kosten van het OM, de rechtspraak en de GGZ voor de zorgmachtigingsprocedure in 2021. De onderzoekers schatten de totale kosten voor de uitvoering van gedwongen zorg op €126,2 miljoen. Dat zijn de totale kosten in 2021 voor het uitvoeren van zo'n 16.600 beschikkingen en niet per definitie meerkosten door de Wvvgz ten opzichte van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (wet Bopz).

Voor de rol van de geneesheer-directeur (GD) en diens ondersteuners was het wel mogelijk om de meerkosten ten opzichte van de Wet Bopz in 2014 in beeld te brengen, te weten €7,8 miljoen. Deze kosten houden geen rekening met de stijgende trend in het aantal machtigingen dat ook onder de wet Bopz bestond.

Hoewel het bovenstaande nog geen uitsluitsel geeft over de exacte meerkosten binnen het macrokader curatieve GGZ, laat het zien dat er wel meerkosten zijn. Bij het maken van de macrobudgettaire afspraken in het IZA is de invoering van de Wvvgz meegenomen als één van de redenen voor een opwaartse correctie van het kader. Bij de beleidsreactie wordt bezien of en hoe nadere monitoring van de kosten kan worden ingericht.

¹ Voor de Wzd is reeds een kostenonderzoek uitgevoerd door de NZa.

d. *Juridische aspecten haalbaarheid*

De 70 aanbevelingen moeten grotendeels in wetgeving worden uitgewerkt. Het streven is om eind 2023/begin 2024 een wetsvoorstel in te dienen. Op onderdelen wordt het veld aangesproken, bijvoorbeeld als het gaat om richtlijnen.

Kenmerk

3453335-1038250-CZ

e. *Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)*

VWS: CZ, LZ, WJZ. JenV: de Minister voor Rechtsbescherming is medeondertekenaar van de Wvvgz (u biedt het rapport mede namens hem aan). Voor beide wetten is en wordt uitgebreid gesproken met het veld.

f. *Gevolgen administratieve lasten*

Uit de evaluatie zelf vloeien geen gevolgen voort, maar een hierop volgende wetswijziging zal erop gericht zijn om de uitvoerbaarheid te verbeteren en de administratieve lasten voor zorgverleners te verminderen.

g. *Toezeggingen*

Dat de beleidsreactie zo spoedig mogelijk in het nieuwe jaar zal volgen, was reeds toegezegd bij brief van 7 juli 2022.

h. *Fraudetoets*

N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.